

Zveza tovarnarjev deluje za omejitev stavkovnega vala

osebna vladna komisija naj bi preiskala ozadje konfliktov med delavci in delodajalci. Predsednik avtne unije zapretil s splošno stavko v Detroitu, če bo policija še nadalje uprizarjala navale na sedeče stavkarje. Stavkovni val zajel nadaljnje tovarne v Chicagu

Washington, D. C., 22. marca. Zveza ameriških tovarnarjev sprejela zakonodaje in enovanje posebne komisije, se prepričajo vse velike stavke, ki naj bi preiskala vzroke konflikta med delavci in delodajalci pred pretečim izbruhom velike stavke, ki bi "ogrozila ekonomsko varnost dežele."

Detroit, Mich., 22. marca. — Amer. Martin, predsednik unije ruženih avtnih delavcev, je zaletel s ožkim splošno stavko v Detroitu, če bo policija nadaljevala z navali mala podjetja, v katerih so v sedišče stavke. Ta pretnja izzvala kritično situacijo.

Detroit, Mich., 22. marca. — Amer. Martin, predsednik unije ruženih avtnih delavcev, je zaletel s ožkim splošno stavko v Detroitu, če bo policija nadaljevala z navali mala podjetja, v katerih so v sedišče stavke. Ta pretnja izzvala kritično situacijo.

Detroit, Mich., 22. marca. — Amer. Martin, predsednik unije ruženih avtnih delavcev, je zaletel s ožkim splošno stavko v Detroitu, če bo policija nadaljevala z navali mala podjetja, v katerih so v sedišče stavke. Ta pretnja izzvala kritično situacijo.

Detroit, Mich., 22. marca. — Amer. Martin, predsednik unije ruženih avtnih delavcev, je zaletel s ožkim splošno stavko v Detroitu, če bo policija nadaljevala z navali mala podjetja, v katerih so v sedišče stavke. Ta pretnja izzvala kritično situacijo.

Detroit, Mich., 22. marca. — Amer. Martin, predsednik unije ruženih avtnih delavcev, je zaletel s ožkim splošno stavko v Detroitu, če bo policija nadaljevala z navali mala podjetja, v katerih so v sedišče stavke. Ta pretnja izzvala kritično situacijo.

Detroit, Mich., 22. marca. — Amer. Martin, predsednik unije ruženih avtnih delavcev, je zaletel s ožkim splošno stavko v Detroitu, če bo policija nadaljevala z navali mala podjetja, v katerih so v sedišče stavke. Ta pretnja izzvala kritično situacijo.

Detroit, Mich., 22. marca. — Amer. Martin, predsednik unije ruženih avtnih delavcev, je zaletel s ožkim splošno stavko v Detroitu, če bo policija nadaljevala z navali mala podjetja, v katerih so v sedišče stavke. Ta pretnja izzvala kritično situacijo.

Domače vesti

Novi grobovi v Clevelandu
Cleveland. — Zadnje dni je umrla Jera Kocjančič, roj. Sušteršič, stara 60 let in doma iz Smuka pri Kočevju. Tu je živela 42 let in zapušča moža in tri sinove. — Umrl je tudi Frank Petrič, star 50 let in doma iz Vrhnike. V Ameriki je bil 25 let in tu ne zapušča sorodnikov. Bil je samec. — Dalje je umrl Jos. Hvala, star 59 let in rojen v Trobi pri Gorici na Primorskem. V Ameriki je živel 34 let in tu zapušča ženo, sina in tri hčere, v stari domovini pa očeta in brata.

Samomor rojaka
Davis, W. Va. — Dne 16. marca se je ustrelil John Pungartnik, star 63 let in doma iz Griže pri Celju. V Ameriki je bil 20 let, član društva 29 in dolgo let zapisnikar tega društva. Nekje v Wisconsinu zapušča brata, v starem kraju pa ženo in tri otroke. Pokopan je bil civilno, kar si je sam želel.

Sovjetska vlada da la koncesije kmetom

Moskva, 22. marca. — Sovjetska vlada je včeraj uveljavila štiri odredbe, ki dajejo koncesije kmetom, zlasti onim v posuših prizadetih krajih. Te odredbe so bile uveljavljene, da se pospeši produkcija poljskih pridelkov in da kmetje dobijo večji delež pridelkov.

Včeraj objavljene vladne številke kažejo, da je pomladanska setev zaostala v južnem delu Rusije, kar pomeni redukcijo poljskih pridelkov. Najbolj važna izmed objavljenih odredb je ona, ki govori, da kmetom na kolektivnih kmetijah ne bo treba poslati žita na podlagi določene kvote v vladne žitnice. Ta odredba velja za vse kmete.

Druga odredba odpravlja denarne kazni, katere so morali plačevati kmetje, če niso izročili določene količine žita in drugih pridelkov vladnim avtoritetam, nadalje pa je znižala odplačila v blagu na traktorje in druge poljedelske stroje, kar pomeni, da bodo kmetje lahko ohranili večji delež pridelkov zase.

Vse odredbe sta podpisala V. M. Molotov in Josef Stalin.

Uprava teksaške železnice krađa plin iz bližine!

New London, Tex., 22. marca. — Preiskava silne katastrofe, ki je zadnji teden usmrtila skoro 500 učencev in učenk v eksploziji plina v tujaknji šoli, je odkrila, da je školska uprava skrivala in protipostavno napeljala plin v šolo iz cevi Parade Oil Co. Ta nevarni naradni plin je povzročil razstrelbo. Vse kaže, da je bila nepopolna površnost in zanikarnost šolske uprave kriva strahotna katastrofa.

Podržavljenje elektrarn v Novi Zelandiji

Wellington, N. Z., 22. marca. — Delavska vlada Nove Zelandije je sklenila, da podpravi vse elektrarne v dominijonu.

Izgredi na Portoriku; 7 ubitih, 50 ranjenih

San Juan, Portoriko, 22. marca. — Portorikiški nacionalisti so včeraj izvali krvave izgredi v tem mestu. Sedem oseb je bilo ubitih in okrog 50 ranjenih.

Papež napovedal boj Hitlerjevi vladi

Naciji obdolženi kršenja konkordata
Berlin, 22. marca. — Pastirsko pismo, katerega je papež naslovil na katolike v Nemčiji, je izzvalo nov konflikt med Hitlerjevo vlado in Vatikanom. V tem pismu, ki je presenetilo celo nemške katolike, je papež obsodil nacistični režim kršenja konkordata, ki ga je sklenil s Vatikanom l. 1933 in organiziranje protikatoliškega gibanja.

Možnost je, da bo Hitlerjeva vlada preklicala konkordat, ker papežovo pismo naglašala načela rimske cerkve in obsoja nacistično filozofijo. Da se bo to zgodilo potrjuje uvodnik v Hitlerjevi listu Voelkische Beobachter, ki je odgovor na pastirsko pismo.

Pismo je v soboto dospelo v Berlin. V berlinski katedrali ga je prečital škof Conrad von Preysing-Lichtenegg-Moss, potem pa je sklenil sejo voditeljev vseh katoliških organizacij, ne kateri jim je pojasnil kritično situacijo in jih pozval, naj se pripravijo na boj z nacističnim režimom.

Papežovo pismo ima tri poglavja. V prvem pojasnjuje, da je bil konkordat med Nemčijo in Vatikanom sklenjen 22. julija l. 1933, da se konča konflikt, zano pa poudarja, da je nacistična vlada kršila konkordat. Drugo poglavje govori o veri v Boga, v Krista, o edini pravi cerkvi, papeževi avtoriteti, o morali, o pravicah in dolžnostih staršev. Tretje poglavje izraža papežovo ljubezen napram katolikom, ki so krenili s prave ceste in željo po vzpostavitvi resničnega miru med cerkvijo in državo. "Ako se provizije konkordata niso izvajale, ni naša krivda," pravi papež. "Krivda je na nasprotni strani. Mi bomo še nadalje branili vaše pravice pred vašimi voditelji, ne glede na začasne uspehe ali neuspehe. Pokorili se bomo le diktatorm naše vesti in vodili opozicijo proti onim, ki s silo zatirajo naše pravice, da uničijo katoliško cerkev."

Tekstilni delavci se pripravljajo na boj

Lawrence, Mass. — Reprezentantje organiziranih tekstilnih delavcev v tem distriktu so se na svoji konferenci odločili za ožke stavke, če ne bodo delodajalci skrajšali delovnega tedna na 35 ur. Unije, ki so bile reprezentirane na tej konferenci, imajo več kot 30,000 članov.

1000 rudarjev v gladovni stavki na Poljskem

Katowice, Poljska, 22. marca. — Okrog 1000 rudarjev je začelo gladovno stavko pod zemljo v premoškovniku Giesche, ki je pod kontrolo ameriškega kapitala. Dva tisoč rudarjev pa stavka na površju. Rudarji zahtevajo višjo mezo in krajši delovnik.

Sovjetski pretrgali železnico z Mandžukom

Tokio, 22. marca. — Japonaki listi poročajo, da je sovjetska vlada sklenila pretrgati ves železniški promet, ki veže Sibirijo z Mandžukom. Japonci so razburjeni, kajti to pomeni velik udarec za njih in vazalne Mandžurce.

Nesreča zaključila polet Amelije okoli sveta

Honolulu, Havaj, 22. marca. — Polet Amelije Earhartove okoli sveta je bil v soboto jutraj naglo pretrgan, ko je njeno letalo z njo in dvema mehanikoma vred pri dvigu v zrak padlo na tla in se pokvarilo. K sreči se letalki in obema možema ni zgodilo nič žalega in zdaj potujejo s parnikom nazaj v Združene države.

CIO PODVRŽE JEKLARSKO INDUSTRIJO DO POLETJA

Jeklarska unija pridobila 20,000 članov v enem tednu

KOMPAJNIJSKE UNIJE V RAZSULU

Pittsburgh. — (UNS) — Jeklarska unija CIO ima dobre izgleda, da bo do prihodnjega poletja izvojevala priznanje v vseh jeklarskih tovarnah. Tega mnenja je glavni kampanjski urad v Pittsburghu.

Pretekli ponedeljek se je med voditelji kampanje in Carnegie-Illinois Steel korporacijo zopet obnovila konferenca za sestavo kolektivne pogodbe, katere je bila pred nekaj tedni neprimerno podpisana med obema strankama. Prvotna pogodba je bila le začasna značaja. Končna pogodba, ki bo bolj detajlirana in v legalni formi, bo služila kot vzorec za vse jeklarske kompanije.

Okrog 30 večjih in manjših jeklarskih tovarnarjev je sporočilo kampanjskemu uradu, da so se pripravili pogajati za sklenitev kolektivne pogodbe. Kampanjski odbor je pogajanja odložil, dokler ne konča pogajanj s Carnegie-Illinois. Med jeklarskimi družbami, ki so se pripravile pogajati z unijo CIO, je tudi Republic Steel Corp., ki je skoraj odprto povabila Murrayjev odbor na pogajanje. Izjavila je namreč, da se je pripravljena pogajati z zastopniki delavcev, kar pomeni jeklarsko unijo.

Prvi teden po kapitulaciji Carnegie-Illinois kompanije je jeklarska unija pridobila nad 20,000 novih članov. Naval je bil tako velik, da v uradih niso mogli nove člane sprosti vpisati. V calumetkem okrožju jih je na primer en dan pristopilo 4100; v McKeesportu 1000; v eni sekciji Pittsburgha 1500 in v Aliquippu 900 — vse v enem dnevu.

Kako je kampanja preobrazila situacijo med jeklarskimi delavci, je razvidno v Homesteadu, Pa., v antiunijanskem Gibraltarju jeklarskega trusta. V tem mestu jeklarski delavci zdaj odprto hodijo na delo z unijskimi znaki in tudi pri delu jih ne skrivajo. Nekdaj, tega ni še tako dolgo, je bil vsak delavec odpuščen, če so bossje le sumili, da je naklonjen uniji.

O kompanijskih unijah skoraj ni več sluha v jeklarski industriji. V tovarni za pločevino v McKeesportu je 12 od 14 kompanijskih zastopnikov odločilo svoje mandate z izjavo, naj delavce zastopa jeklarski kampanjski odbor. Delavci pri Farrell-Mercer kompaniji, ki je podružnica Carnegie-Illinois, pa so pričeli z odklopno akcijo proti R. E. Gloverju, ki kot zastopnik poginule kompanijske unije spletkari proti jeklarski uniji CIO.

Glover se je s tremi drugimi tovariši, ki tvorijo "malo vrhovno sodišče" defunktnih kompanijskih unij pri Carnegie-Steel v pittsburskem okrožju, obrnil od Wm. Greena in Johna Freyja za pomoč v boju proti uniji CIO. Frey je z njimi konferiral, toda je Gloverjevo "malo vrhovno sodišče" odklonilo njegovo skemo za ožvitev poklenega unionizma v jeklarski industriji. Dva člana tega "sodišča" sploh nista hotela konferirati s Freyjem, ostala dva pa sta potem izjavila, da bi pokleni unionizem prinesel "nov kaos v jeklarsko industrijo". Vse Freyjeve in tudi Gloverjeve nade so šle po vodi.

jo s parnikom nazaj v Združene države.

Poslanik hvali uspehe ruskih sovjetov

Mogočen razmah sovjetskikh industrij

Moskva. — (FP) — Joseph S. Davies, novi ameriški poslanik v Moskvi, je obiskal industrijska središča v južnem delu Rusije in sedaj hvali uspehe sovjetske vlade, katere je dosegla na industrijskem polju. Njegov komentar o vsem, kar je videl in slišal na svojem potovanju v teh krajih, so sovjetski časopisi objavili na prvih straneh.

"Kot poslanika me veže dolžnost, da podam svoji vladi jasno sliko o položaju dežele, v katero sem bil poslan," pravi Davies. "Na potovanju sem proučeval vse faze industrijskega razvoja. V Krakovu sem si ogledal velike tovarne poljedelskih strojev in jeklarne, v Zaporozju električne centrale in avtne tovarne. Ugotovil sem, da so inženirji in upravitelji, ki vodijo te obrate, sposobni ljudje. Njim gre zasluga za velik napredek sovjetskih industrij. Posetil sem šole, otroška zabavišča in nove delavske hiše, katere je vladna stanovanjska komisija zgradila v industrijskih središčih. Vse to je nam napravilo globok vtis."

Davies je pozneje v razgovoru s časopisnimi poročevalci izjavil, da Sovjetska unija stalno uvaja ameriške industrijske metode. To je razumljivo, ker je Amerika industrijsko najbolj razvita država na svetu.

Zmaga delavcev v tovarnah letal

Velika družba se podala stavkarjem

Santa Monica, Cal. — (FP) — Mogočna Douglas Aircraft kompanija, ki gradi bojna letala za vladno, je po večtedenski stavki kapitulirala pred United Automobile Workers unijo in se potobala s 5000 stavkarji. To je storila potem, ko je sprevidela, da ne bo mogla zdrobiti njih vrst. Svojo moč so najbolj demonstrirali z gigantno parado pred tovarno, iz katere je bilo soddnjšok izgnanih več sto stavkarjev iste dni kakor pri Fansteel v Waukeganu. Po tej demonstraciji se je takoj podala. Tovarno je skušala obratovati s skebi, kar je napolnilo Williama Busicka, voditelja stavke, da je rekel, "da bi se rad ne vozil z letalom, ki bo zdaj prišlo iz tovarne." Še bolj ko kdo drugi se je tega zavedalo vodstvo tovarne.

Stavka je bila dobljena radi izborne stavkovne organizacije. Takoj po pričetku je unija pričela izdajati stavkovni bulten na vsake štiri ure, potem se je pa razvil v dnevnik z 10,000 izvodov cirkulacije. Zenska pomožna organizacija je vodila stavkovno kuhinjo za pikete in otroke. Odbori so obiskali tudi slehernega delavca, ga pridobili v unijo in aktivno stavkovno službo.

Avtni uniji se je podala tudi Northrup Aircraft, ki je podružnica Douglas Aircraft korporacije, ko so se delavci izrekli dva proti nemu za to unijo.

Baterijski delavci dali slovo ADF

Philadelphia. — Okrog dva tisoč delavcev pri Electric Storage Battery Co., ki so preli nekaj tedni izvojevali 44 dni trajačo sedišče stavko, so dali slovo Ameriški delavski federaciji, pri kateri so imeli federalni čarter, ter pristopili v Electrical & Radio Workers unijo CIO. Dasi so ADF vplačali okrog \$35,000 v zadnjih treh letih, niso v zadnji stavki dobili niti centa pomoči iz njene blagajne.

NAVAL ŠPANSKE MILICE NA ITALJANSKO BAZO

Fašistični glavarji v Rimu čestitali "našim 50,000 junakom" v Španiji

"SLABO V REME!" PRAVIJO FAŠISTI

Madrid, 22. marca. — Velika zmaga španskih ljudskih čet v Guadalajari se nadaljuje in narašča. Ljudska milica je danes pred Siguenzo, glavno bazo ali oporiščem Mussolinijevih divizij, ki se nahaja severovzhodno od mesta Guadalajare in odkoder so italijanske divizije pričele svojo ofenzivo 10. marca. Miličniki so včeraj okupirali celo vrsto vasi in med temi dve važni postojanki Cogollor in Padilla de Hito. Edino na zadnji točki je bilo nekaj boja; tamkaj so se Italijani ustavili in skušali braniti pozicijo, ali kmalu so morali pobegniti.

Ofenzivo proti Italijanom v Guadalajari vodi močna vladna letalska flota, obstoječa iz okrog sto letal, katere je vedno nadbežičimi italijanskimi kolonami in iz letal neprestano dežujejo plohe krogel in bomb na Italijane. Včeraj je močna grupa vladnih letal posula z bombami italijanske oporišče Siguenzo in severno od tega mesta je napadla celo vrsto vlakov z italijanskimi fašisti, ki so hoteli na pomoč premaganim divizijam. Letala so ustavila te vlake in jih nekaj uničila in na stotine Italijanov je bilo tamkaj ubitih in ranjenih. Fašistični letalci se ne preustano zaganjajo v ljudsko letalsko floto, ali premalo jih je, da bi kaj dosegli in čim se potakajo, so takoj odpodeni.

Plen, ki ga miličniki otmajo Italijanom, dnevno narašča in prav tako raste število ujetih Italijanov. Španska vlada je danes objavila nov dokument, ki je bil zadnji teden zasežen s kupom drugih papirjev vred v okupiranem glavnem stanu italijanske armade v Brihuegi. Dokument je kopija radiograma, ki ga je poslal veliki fašistični svet iz Rima v Salamanco in naslovljen je bil na vrhovno poveljstvo italijanskih divizij v Španiji. V tem radiogramu fašistični svet čestita "našim 50,000 junakom, ki so na zmagovitem pohodu v Španiji!"

(Fašistična radiopostaja v Salamanci je sinoči poročala, da je bila fašistična ofenziva v Guadalajari ustavljena zaradi "slabega vremena".)

Položaj na madridski fronti je medtem neizpremenjen. Vlada je poslala 10,000 miličnikov v južno Španijo, da tamkaj ustavijo Italijane in Maročane, ki skušajo prodirati v vzhodno smer v okolici Cordobe.

Brezler, Francija, 22. marca. — Nemški letalec, ki je povedal, da se piše Schumacher, je bil v soboto aretiran v tujaknji bližini, ko je prišel na tla s svojim letalom na signal neznanec, ki so se pripeljali v avtu. Kmetje, ki so to videli, so obvestili policijo in ko je ta prišla, so neznanec v avtu pobeignili v smer proti Španiji, letalec pa ni mogel tako hitro pognati svojega letala v zrak in bil je prijet. Schumacher ni hotel povedati, kaj dela v Franciji, toda policija domneva, da je bil na poletu iz Nemčije v Španijo.

Rim, 22. marca. — Kratka oficijska vest se glasi, da je Mussolinijeva brzojavka italijanskemu generalu Manginiju v Španiji, katero je v soboto objavila španska vlada — "falsifikat". Druga vest se glasi, da je Mussolini neprimerno zaključil svoje potovanje po italijanski afriški koloniji Libiji in se hitro vrača domov.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: za Zdravstveno dravstvo (vse Slovene) v Kanado

za leto, \$2.00 za pol leta, \$1.00 za četrt leta; za Čisto

in Čisto \$1.50 za leto, \$0.75 za pol leta; za Univerzitetno

\$2.00 za leto, \$1.00 za pol leta, \$0.50 za četrt leta

Subscriptions rates: for the United States (except Chicago)

and Canada \$2.00 per year, \$1.00 for 6 months, \$0.50 for 3 months

foreign countries \$2.00 per year

Cena glasila po doporabi: Rokopisni dopisi in odgovori

glasila so ne vračajo. Rokopisni dopisi in odgovori

glasila, če so v slovenski ali v angleški jeziku, se

vračajo avtorju, če pa v drugem jeziku, se ne vračajo.

Advertising rates: on agreement—Manuscripts of communications

and answers to the editor will not be returned. Other

manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned

to sender only when accompanied by self-addressed and stamped

envelope.

Naslov na vsa pisma: PROSVETA

2007-20 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Advokatska diktatura

Liberalni člankar Jay Franklin piše iz Washingtona, da je sedanja kampanja za reformiranje federalnega sodnega sistema — popularna vstaja proti diktaturi odvetnikov. Pred depresijo so bankirji in odvetniki v Ameriki uživali največji privilegij, pravi Franklin. Bankirji so imeli monopol nad gospodarstvom, advokate pa nad monopol nad zakonodajstvom in interesu privatnega gospodarstva.

Depresija je zelo potrla bankirje; vrgla jih je z njih visokega konja na tla in še danes nimajo prejšnjega zaupanja. Odvetniki pa še vedno jezijo svojega konja, ampak zdaj prihaja tudi zanje dan obračuna. Njih stara diktatura v znamenju legalizma — da so le oni poklicani kot zakonodajci delati postave v zbornicah in kot sodniki izvajati te postave — se zelo maže in lahko se vsak čas zruši na tla.

Da so odvetniki v Združenih državah že od nekdaj zelo privilegirana kasta in da 95 odstotkov vseh poslancev v zbornicah in v kongresu ter sto odstotkov važnejših in višjih sodnikov obstoji iz njih, je resnica. To je rezultat ameriške ekonomske individualnosti in politične demokracije, obenem pa silne brezbrzičnosti delavcev in farmerjev, ki se v političnih zadevah ravnaajo po znanem pregovoru: "Let George do it!" To je krivo, da so advokate zasedli in brez masega monopolizirali ves politični in sodni aparat v Ameriki. Redki so bili do danes predsedniki ameriške republike, ki niso bili odvetniki.

Vzle temu ni tako hudo kot bi morda člankar Franklin skušal narediti vtis. Odvetniki, kakor zdravniki ali učitelji, so lahko dobri advokate in slabi politiki ali sodniki — ali narobe: slabi odvetniki in napredni zakonodajci ali juristi. Odvisno je od nazorov in idej posameznika.

Ameriški odvetniki so sami med seboj sprti in zdaj so se prvič razcepili na dve stanovski organizaciji: staro in reakcionarno odvetniško zbornico in liberalno unijo. To dokazuje, da vsi niso reakcionarni. In res je med odvetniki mnogo in mnogo naprednih in radikalnih ljudi, ki so že veliko dobrega storili za delavce in male farmerje in nobenega dvoma ni, da bodo nadaljevali dobro delo.

Ako se Rooseveltu posreči napovedana reforma, tedaj pride edina izprememba v tem, da pride več liberalnejših advokatov za sodnike. To bo vse — in to še ni nobeno jamstvo, da bodo potem vsi delavski zakoni izvajani do zadnje pike. Fundamentalno ne bo nobene izpremembe.

Dokler imamo v Ameriki ekonomski sistem privatnega dobička, to je privatno ekonomsko diktaturo v kontradikciji s splošno demokracijo, bomo imeli tudi horde odvetnikov, ki bodo bolj ali manj monopolizirali zakonodajne in sodniške posle, ampak ta advokatska totalitarnost ne bo nikdar harmonična, kakor ni danes in kakor ni bila v preteklosti. Radikalni odvetniki bodo pobijali reakcionarne in narobe.

Porodno priganjstvo

Porodna kontrola je v očeh katoliških moralistov protinaturalna in pregrešna. Oboje je bunkum, toda danes ne bomo govorili o protinaturalnosti in pregrešnosti kontrole porodov s katoliškega stališča, pač pa se dotaknemo nasprotnega ekstreme — priganjstva porodov, katerega izvajajo Mussolini, Hitler in zadnje čase tudi Stalin.

Nikjer namreč ne opazimo, da bi katoliški moralisti obsojali to početje — jasno pa je, da je priganjstvo porodov, odnosno bi moralo biti, s stališča katoliške morale prav tako nemoralno kakor jim je umetno omejevanje porodov. Toliko bolj bi moralo biti navijanje porodov nemoralno, ker se vrši z namenom, da bo država imela več vojakov, torej več človeškega materiala za ubijanje! Če katoliški moralisti molče pritrjujejo temu namenu, tedaj moramo upravičeno sklepati, da je po katoliških pravilih in načelih pravilno, če se ljudje rode za ubijanje.

Ako je kje katera država, ki bi morala upeljati obvezno kontrolo porodov, je to Italija, katera neprenehoma kriči, da ima premalo teritorija in preveč ljudi. Fašistični diktator pa dela baš narobe: priganja porodnost do skrajnosti, da bo še več prebivalcev in še večji izgovor za vojno in ekspanzijo! Ali je to v skladu s katoliško moraljo?

Vsako priganjstvo je nečloveško in protinaturalno. Natura sama ne sili, temveč prepušča slučajnosti. Vsak delavec, tudi katoliški, sovraži priganjstvo pri delu. Vendar bi bilo pri-

(Dolje v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

Slovenci v prvi sedeči stavki v Pueblu

Pueblo, Colo. — To mesto je zadnji turek dobilo prvo sedečo stavko. Nastala je pri National Broom Manufacturing kompaniji, ki je po obsegu produkcije druga največja tovarna te vrste na svetu, da si uposljuje 125 delavcev in delavk — okrog 85 moških in 40 žensk. Stavka je nastala, ker je kompanija odklonila zahtevo za zvišanje skrajno mizernih plač.

V tej stavki so prizadeti večini Slovenci, največ hčere in sinovi naših rojakov. Družba je imela navado, da je uposlila otroke po 14 in 15 let starosti, ki so potem zrasli v službi pri metlah in postali nekakšni nemi sužnji. Ker je bilo izkoriščanje pa le preveliko, so se uprli.

Stavka se je kuhala že od prošlega decembra, toda le pod pokrovom. Prošli turek zjutraj je šel odbor petih delavcev — Agnes Zupančič, Mary Babnik, Tony Prelesnik, Frank Dolak in Jack Federapiel — do predsednika družbe Delberta Arbaugha. Predložili so mu zahteve in mu povedali, ako jim ne ugodijo, da se bo sedeča stavka pričela ob eni uri popoldne. Ker je kompanist zahteve enostavno odbil, se je ob napovedani uri res stavka pričela. Stavkarji zahtevajo zvišanje plač od 25 do 35 centov na uro in proporcionalno tudi zvišanje za akordno delo.

Med stavkarji vlada nekakšno pikniško razpoloženje. V tovarni se prav dobro zabavajo in tudi lačni niso. Svoje si jim takoj zvečer prinesli kosare jestvin in tudi odeje ter blazine. Tudi gorke jim ne manjka. Kako se bo stvar iztekla, bom poročal.

Poročevalec.

Nekoliko odgovorov naročnici A. S.

Sharon, Pa. — Po petih mesecih mi je prišel v roke A. S., v katerem me postavlja za velikega grešnika njegova naročnica mrs. Rose Kral iz Strabana, Pa. Kot razvidim, se je ona začela zelo zanimati za — "pisano polje", kar je prav. Z dne 12. nov. m. l. je bilo v "pisnem polju" opisano, kako žive v tamkajšnji naselbini. To je bilo ponatisnjeno iz Prosvete. Pravi, da neki dopisnik Prosvete omenja (menda ja ne Zidanšek?), da hodi po naši naselbini že 30 let, toda ni še videl tako razburjenih ljudi kakor ob priliki otvoritve doma KS-KJ.

Ona piše, da se je stric najbrže zmotil. Stric pa odgovarja, da se je mogoče ona zmotila, kajti tamošnji rojaki in rojakinje niso kritizirali doma KS-KJ, niti se pritoževali čez tamošnje katoliške, marveč zoper Antona Grdineta, kar je udrihal po SNPJ in Prosveti. Zatorej tudi zastopnik Prosvete ni mogel napadati ali kritizirati katoličane, pač pa tercijalke, katere so vsak čas pripravljene netiti sovraštvo med narodom.

Mrs. Kral ni imela nobenega povoda napadati Prosvetnega zastopnika, ker on ni nikjer omenil njenega imena, kakor tudi ni napadal katoličana. Ona me tudi poziva v A. S., naj pridem v nedeljo v Canonsburg in čakam pred cerkvijo med 7. uro zjutraj do 12. Naj ji povem, da ob nedeljah se ne maram postiti in tudi ne opazovati starih

in mladih, koliko jih hodi v cerkev. Zastopnik se za take stvari ne zanima. Ko mu je bilo šest let, so ga pripravili, da se je učil za ministranta, ko sem bil pa osem let star, sem to službo že odložil, ker me je bolj veselilo krave pasti kakor pa mežnarju pomagati hostije peči. Sam sem se čudil, kako da mi je mežnar dal vse pokvarjene hostije, da sem jih lahko pojedel, toda naju ni Bog kaznoval, ko sva bogove kradi in jedla. Takrat se mi o Canonsburgu še sanjalo ni, niti ne o kakšnem Jagru, Slajetu ali Grdinatu. On je bil menda prvi in zadnji v njih naselbini. Kadar bodo pa slovensko cerkev postavili, takrat bom pa drage volje sprejel povabilo mrs. Kraljeve. Torej velika sreča vas čaka, ko boste rešili 71-letnega grešnika.

Cital sem tudi komentar A. D. da sta Lofze Rirc in njegov pomočnik Jaka br. Moleka, glavne urednika Prosvete, že izključila iz gl. urada. Neki prijatelj iz metropole pa Moleka vprašuje, če že kaj gleda za kakšno delo. Kakor izgleda, se Molek še ni odločil, kakšno delo bo iskal. Jaz mu svetujem, naj zavzame mesto spovednika v metropoli ali v kakem drugem večjem mestu in bo vse terežljake dobil pod svojo komando. Velikim grešnicam, katere zatirajo svobodo, naj za pokoro naloži 40-danski post, v katerem morajo namesto kruha grizti kamen in povrh naj jim naloži še težko denarno kazen brez odveze.

Anton Zidanšek, zastopnik.

Za sedečo stavko gospodinj!

Broughton, Pa. — O delu ne bom dosti pisala, ker nekatere majne delajo dobro, druge slabo; nekateri zaslužijo dobro, drugi pa nič. Po mojem mnenju bi bilo najbolje, ko bi človek bil na relifu, da bi zmeraj dobival enako plačo ali podporo.

Sedaj, ko so stavke vsepovsod, bi jaz priporočila gospodinjam, da bi šle v sedečo stavko, ker nam soprogi ne plačajo dosti. So prav taki kakor kapitalisti. Oni gledajo, da imajo polne žepe, ženo in otroke pa pušče samim/sebi, češ, saj bodo že gor zrasli, da bodo dobri za kapitalista. Prav tako delajo kakor tisti Tolminec, ki je nesel otroka kratiti ponoči. Gospod je rekel, da ne vstane in naj ga jutri prinese. "Oh, gospod, kar skozi okno ga malo poškrbite, saj bo za doma," je mledoval Tolminec.

Za pust smo se prav dobro zabavali. Vse je pisalo, mlado in staro. Dekleta so bila precej žalostna, ker so ostale samice, ko je prišla pepelnica. Tako smo Pusta pokopali za eno leto. Kje počiva, mi ni znano.

Zlmo imamo lepo in snega malo. Ako bi ne znali, da je bel, bi ga skoraj ne poznali. Sedaj bomo ali regrant nabirali. Jaz bom šla, kadar bo cvetel, da ga bom lahko prej nabrala. Zanimajo me dopisi Mici Škrjančeve. Jaz bi rada videla, da bi se še katera druga rojakinja oglašala.

Johana Fajdiga, 52.

O sedeči stavki v Girardu

Girard, Ohio. — Pri tukajšnji Ohio Leather Co. so zadnji ponedeljek, to je 15. marca, delavci zastavkali s sedečo stavko. Ob času, ko so zastavkali, se je v tovarni nahajalo nad 600 delavcev obojega spola. Vzrok stavke je

James Carey, predsednik unije United Electrical & Radio Workers.

zahteva za povišanje plač, glavno pa priznanje unije.

Takoj prvi dan stavke se je vpisalo v industrijalno unijo CIO 99 odstotkov delavcev in drugi dan pa še ostali, tako da so sedaj stoprocentno za unijo. Ohio Leather Co. je edina tovarna v Girardu; v njej so zaposleni razen par izjem vsi girardski Slovenci. S to stavko je slovenska naselbina popolnoma paralizirana, ker so vsi v stavki.

Prvi in drugi dan so stavkarji pustili predelavcem in pa pisarniškim osebju, da so prosto hodili v tovarno in iz tovarne, tretji dan so jim pa zabranili vstop. Pisarniški delavci so se klaverno vrnili domov, formani so dobili pa zatočišče v slovenskem domu.

Torej tretji dan stavke so delavci vzeli tovarno popolnoma pod svojo kontrolo. Pred glavnim vzhodom tovarne so za vrat obesili slamanega moža, na njega pa prilepili napis: Stara kompanija unija. S tretjega nadstropja na pročelju tovarne so pa razobesili velikanske napise, ki se glase: Stoprocentno za CIO. Ko opazuje stavkarje, vidiš, da je med njimi red in prava harmonija. Vsako jutro ob 9:30 imajo svojo sejo, po končani seji pa prikorakajo iz tovarne z raznimi banderami in godbo in pojejo, plešejo in se na razne načine zabavajo.

Tovarna stoji ob glavni cesti Youngstown-Cleveland, zato je vedno polno ljudi, ki jih opazujejo in jim dajejo pogum. Ko vse to opazuješ, vidiš na obrazih stavkarjev med Slovenci kot drugimi, da so pripravljeni za industrijalni boj do konca ali zmage. Seveda, zasluga gre organizatorjem, ki so pravi mojstri pri njih delu.

Vodstvo tovarne pravi, da se ne bo pogajalo s stavkarji, dokler ne zapuste tovarne. Včeraj (petek), peti dan stavke, je kompanija izposlovala pri okrajnih sodnikih prepoved, da so stavkarji nepostavno zaplenili njeno imetje in da morajo tovarno takoj zapustiti in izročiti lastniku. V sodniški prepovedi je veliko raznih drugih določb. Stavkarji so se izrekli, da se ne u-maknejo iz tovarne z nobeno sodnijsko prepovedjo.

Ko človek vse to opazuje, mu pride v spomin stavka ravno v tej tovarni leta 1919. Seveda, takrat delavci sami niso bili edini, organizator menda tudi ne več, aiti ljudsko mnenje naklonjeno. Vse to je pripomoglo k porazu. Takrat je tovarniški ravnatelj (sedaj je že predsednik), ko je videl stavkarje zunaj, priletel iz pisarne, v eni roki "black-jack",

v drugi pa pištolo, pa jih je tako razpodel kot volk ovčice. Ali sedaj je pa drugače. Ko sem pred par dnevi opazoval te tiče, so se pripeljali blizu tovarne okoli sto korakov in prav poparjeno gledali proti nji, ki jo imajo delavci v posesti. Delavci so pričeli kričati nad njimi in so se morali prav strahopetno odstraniti. Velika izprememba v 15 letih, sem si mislil. John Tancek.

Delavske vesti in socialistični šoh

Chicago. — Na delavski fronti je bilo v Chicagu zadnja leta vse mirno. Skoraj nobenega gibanja ni bilo za organiziranje ogromne mase delavcev po tovarnah in trgovinah. V tem je bila reakcionarna prestolnica srednje zapada nekakšna izjema. Povsod drugod se je delavstvo organiziralo, le v Chicagu je spalo. Izjema je bila le "medena doba" "new deala" leta 1933, ko so se organizirali v precejšnji meri krojaški delavci. Od takrat je vse nekam spalo.

Chicaška delavska federacija, ki je bila prejšnja leta, posebno v vojni in povojni dobi, ena najbolj agresivnih centralnih unij v državi, zadnja leta le životari in ne podvzame nobene iniciative za organiziranje neorganiziranih mas. V tem je le odsev stagnacije matične organizacije — Ameriške delavske federacije.

Zadnje čase se je vse to spreminilo. Zdaj je tudi v Chicagu vsepolno sedečih stavk v manjših in srednjevelikih obratih. Največja je stavka šoferjev pri Yellow in Checker kompanijah, pri katerih je v boju okrog pet tisoč mizerno plačanih šoferjev. Njih običajni zaslužek pred stavko je znašal od devet do enajst dolarjev na teden za dolge ure drvenja po ulicah. Skebom zdaj družbi plačujeta po sedem dolarjev na dan.

V tej šoferjski stavki se najbolj odlikujejo mestne oblasti, predvsem policija, ki brutalno razbi-ja po stavkarjih in se obnaša prav po hitlerški. Stavkarji niso prve dni skušali z nobenim motenjem skebov, katerih ni bilo dosti, toda policija jih je vseeno vlačila v zapore kot za stavo. O županu Kellyju ni nobenega sluha, odkar je izbruhnila stavka. Vsi višji politiki v mestni hiši so namreč finančno zainteresirani v avtomatske družbe in prepustili so "rešitev" stavke — policiji! In ta jo rešuje — s krepelci.

Ves ta stavkovni val je zajel tudi lokalne socialiste, ki so se globoko zakopali v organiziranje delavcev in vodstvo stavk. Telefon v uradu stalno zveni ko v centrali. Oni dan se je oglašil v uradu tudi policaj in ukazal, naj s cest odprekličajo mlade soderge ter prenehajo z deljenjem nekake letaka, "drugače bomo zmetali vse v zapor". Tri minute pozneje je že zabrel telefon, da je bil ta in ta aretirani.

CIO je prošli petek odprl tukaj distriktni urad pod vodstvom Fr. Rosenbluma, ki je podpredsednik Amalgamated Clothing Workers unije, in Douglassa Andersona od socialistične stranke. Glavna naloga bo organiziranje 50.000 tekstilnih in sorodnih delavcev na srednjem zapadu, toda pomagati bo organizirati tudi druge delavce. Vse to znači, da smo v Chicagu pred večjim organizatoričnim valom. Večina sedečih stavk zadnjih par tednov je bila brez vsake direktive in brez vsake organizacije — povsem spontane afe. CIO bo gledal, da delavci dobe organizacijo.

Prihodnji petek se bo tukaj pričela tudi izredna konvencija socialistične stranke, ki bo trajala štiri dni v hotelu La Salle. Ker se bo pečala le z notranjimi zadevami, bodo imeli vstop kot poslušalci le člani. Debatirala bo o američanih in reorganiziranju stranke.

Na predvečer konvencije, to je v četrtek ob osmi uri se bo vršil konvencijni shod v veliki dvorani hotela La Salle (Madison in La Salle ulica — v "loopu"). Govorili bodo Norman Thomas, Milwaukeeški župan Hoan, Devere Allen, Howard Kester, vodja unije najemninških farmerjev na jugu, in Victor Reuther, organizator avtne unije. Vstopnina 25c. Slovenski delavci v Chicagu in okolici se urgirajo, da pridejo na ta shod v velikem številu, ker tako dobrih govornikov se ne sliši vsak čas. Pripeljte tudi druge delavce. Poročevalec.

Nestalnost spola

V bioloških delih, ki se bavijo z vprašanjem množitve, naletimo posebno v novejšem času skoraj dosledno na poglavlje, ki obravnava nestalnost spola. O živalih zvezmo tu, ki se dejstveno v mladosti kot samci, potem življajo dobo, ko so dvospolne, dokler ne preidejo v stanje samice.

Živali te vrste nikakor ne spadajo samo med nižje organizirana bitja. Celotno med ribami, obilke, ki živijo, do srednje dobe kot samci, dobivajo več let zaporedoma, mladiče, povsem normalne. V neki starostni dobi pa pokazuje čudno spreminjanje na zunan in na notranji tako da proizvajajo na koncu na mesto jajne semenske nitke. Od te stopnje dalje se vede živijo kakor samci in postajajo očetje novih rodov.

Tudi pri kokiščih so znani nekateri natančni preiskani primeri spolnega preobrata. Tako poročajo biologi o kokiščih, ki je štiri leta popolnoma normalno legla in valila jajca. Nenaadoma pa je začela v čudno krizo, ki se je končala s tem, da je izgubila vse perje. Pozneje je dobila novo perje, toda to se je oblikovalo kakor pri petelinih. Pokazal se je tudi greben bradnega mešičke so primerno otekle in na zadnji je začela nekdanja kokoš kikerikati in se je drugih kokoši vedla kakor pravi petelin. Ta petelin je kokišč cel pošlo.

Narava se v tem pogledu ne ustavlja pred človekom. Posledica je, da spreminjajo življenju tudi nekateri ljudje na izrazit način svoj spol. Baš pred nekoliko dnevi je poročila čaravska brzojavna agencija o takšnem primeru:

Nekaj 26-letna Helena Jeanne B. v Zenevi, nenadno ugotovila, da se je spremenila v moško. Pristojne oblasti so na podlagi izvedenih izreka prof. Navillea ugotovile, da je ta navada resnična. Sodišče je nato razsodilo, da treba B. spremeniti rojstni list, in sicer tak da se bo nekdanja Helena Ivana B. imenovala odtlej Henri B.

V vseh doslej znanih podobnih primerih spolne spremembe spola pri ljudeh gre za nebe, ki so imele že ob rojstvu znake obeh spolov običajno pa v tako skriti obliki, da niso pomembni pri porodu niti najbližji sorodniki tega opazili. Ta nerazviti hermafroditizmi ostane lahko za vse življenje, zgodi se pa tudi da prevladuje spol, ki so ga zapisali v rojstni list, samo za neko življensko dobo, na zadnji pa se izločijo drugi spol, in sicer pogosto s voljo sprememb, ki so jih povzročila tuberkulozna ali druga obolenja.

Hrana bolnika na srcu

Pri vseh bolnikih na srcu je treba dobro paziti na hrano, ki jo zauživajo. Zavoljo premaj jedi lahko nastane kronična oslabelost srca, je pa bolj redka nego kvara, ki jih povzroča preobilna hrana.

Hrana oseb z bolnim srcem mora biti zmerna in ne enostranska. Strogo vegetarijanska hrana je prav tako neumestna kakor preveč mesa. Vsekako pa je treba paziti, da dobi bolnik dovolj sadja in zelenjave, kajti v teh živilih hranilne snovi in vitamini, ki imajo veliko vlogo pri sestavi krvi.

Poedini obedi ne smejo biti preobilni. Bolj je, da jedo bolniki manj, zato pa večkrat, da bi si ne preobložili želodca. Pretežno delo za bolno srce poganjati prevelike količine hrane skozi telo. Iz tega razloga se morajo pacienti izogibati tudi preobilni piščici, posebno mesu jedjo. Alkohol, kava, čaj, močne začimbe in kajenje jim velja prepovedati. Pri akutni belosti srca tu pa tam sicer lahko popijejo nekaj močne kave ali težkega vina, toda potem je ta piščica zdravilo, ki ga more odrediti zdravnik.

Bolnik mora paziti končno na to, da si ustvari prebavo. Driske bi mu organizem zelo oslabil, preveč plinov v črevu bi mu pritiskalo na sapo, zaprtje bi vodilo do nerazpoloženja. Kroničnega zaprtja, zavoljo katerega čisto trpe zamaščeni črevesje, se ne sme odpravljati s hudimi odvajalnimi pripomočki, temveč v prvi vrsti z dieto, d. t. j. z maslaž, kopelmi itd.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 23. marca 1917.)

Domače vesti. V North Chicagu je bil pri delu v tovarni ubit Karl Cerk, star 41 let. Dvostvo št. 53 SNPJ v Collinwoodu je začelo s agitacijo za Slovenski delavski dom.

Delavske vesti. Unije krojaških delavcev Chicagu so v hudem meznem boju.

Svetovna vojna. Predsednik Wilson je sklical izredno zasedanje kongresa za 2. aprila glede sklepanja o vojni z Nemčijo. Nemške armade v Franciji so izpraznile 1300 štirjakih mlaznic.

Ruska revolucija. Provisorijanska ruska vlada je velela aretirati vse carjeve uradnike po Rusiji. Na čelu vlade je knez Lvov, Justični minister pa Aleksander Kerenski, zastopnik socialistorevolucionarne stranke.

(Dolje v prvi koloni.)

Muzej ruske revolucije v Moskvi. V tem muzeju so slike in kipi, ki predstavljajo zgodovino Sovjetske unije, odkar je bila ustanovljena.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

"Slovenec" blamaža. — Lani je odšel iz Francije v Moskvo, da bi se pridružil pisatelja Gorkemu, ki se je pred dvema leti približal nazorom demokratskega gibanja. (Poprej je nekega časa veljal za katoliškega pisatelja in prvo njegovo delo je bilo prevod izdala katoliška Jugoslovanska knjigarnica.) Gorko je po pogrebu Maksimilijana Gorka napravil s drugimi pisatelji potovanje po različnih krajih Rusije, ko pa se je vrnil v Pariz, je napisal knjigo "Priliv iz Sovjetske Rusije", ki je zbudila mnogo začudenja. "Slovenec" in klerofašistični svet je z debelimi črkami pisal, da se je "komunistični pisatelj" Gide vrnil razočaran, da je njegova knjiga polna napak in grajanja in krepko napovedovala, da se bo vse, kar je bilo v njej, razpadlo. Ta tisk je kar tekmoval o dertanju posameznih negativnih poglavlji, ki jih je napisal o Rusiji. Pri nas je menda bil napisal o tej knjigi klerofašistični "Slovenec": "trdil je, da Rusija izbija Gidu vse simpatije do boljševizma iz glave in srca in da je Gidova sodba o Rusiji naravnost porazna. Seveda pisali so sprva po poročilih v nekakšnih fašističnih listih. Ko prišla Gidova knjiga v ljubljanske knjigarne, so jo ljudje kupovali, znamenje, koliko ljudi zanimajo za razvoj v svetli Rusiji. Ljudje, ki so ji bili brali, so pravili, da je v njej res nekaj kritike, ki pa ni tako huda, kakor kriče fašisti, nogo pa je v knjigi tudi hvale za državi. Beograjsko glavno mesto sedanje vlade je začelo objavljati knjigo v prevodu, sleme je seveda takoj ljubljanski "Slovenec", ki je začel v svojih podlistkih objavljati slovenščini prevod Gidove knjige o Rusiji, seveda z namenom, da s tem spisom najbolje agitira proti boljševizmu. Prevodu je napisal dolga predgovor, kjer pač pokaže, da je ta knjiga pošteno napisana, napisal jo je simpatični boljševizma, ki pa se je razarjal v vsaki številki, toda dolih razočaranj v spisu ni bilo.

Polga doba boja jeklarskih delavcev

Jeklarski trust se uspešno otepal unionizma dolga desetletja

New York. — (FP) — Pod pogodbami med odborom za organiziranje jeklarskih delavcev Carnegie-Illinois Steel Corp. in jeklarsko unijo U. S. Steel Corporation, sloni na 60-letnem prijateljstvu med jeklarsko unijo Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers in mogočnem jeklarskim trustom. Ob kakršni najbolj zakrknjenih razlikah magnatov, je dobro, če pojdemo nekoliko v zgodovino jeklarskih bojev v tej industriji. Jeklarska unija je bila ustanovljena leta 1875 v tedaj še relativno mladi, toda naglo se razvijajoči industriji. Vstala je na ruševinah nestabilnega ameriškega delavskega gibanja, katerega je bila reakcija, ki je nastala po zaključku civilne vojne, ponovno združila in poglajala v podzemlje kolikor ga je ostalo. Od ustanovitve in do leta 1892 se je jeklarska unija razvila v čvrstega mladenciča. V tisti dobi je bila najmočnejša delavska unija v Ameriki.

John L. Lewis, načelnik CIO in Myron C. Taylor (desno), načelnik odbora direktorjev U. S. Steel Corp.

Stavkarji so o tem izvedeli in se ob jutranjem svitu zbrali na obrežju v bližini jeklarne, da preprečijo izkrcanje Pinkertonovih pobožnikov. Prišlo je do krvavega boja, v katerem je izgubilo življenje 10 delavcev. Boj je trajal ves dan. Stavkarji so takrat preprečili izkrcanje pinkertonovcev, ki so se morali z barkami umakniti nazaj, toda stavka je bila končno zdrobljena. Ta boj je vzplamtel vso tedanjo Ameriko in jo potisnil v dva tabora. Z njim se je bavil tudi kongres, ki je obsodil brutalno taktiko kompanije in Pinkertonovo agencijo, kateri je stavka dala prvi večji zamah.

Izguba te stavke je bil katastrofalen udarec za jeklarsko unijo. Leta 1901 se je zapletla v drugo stavko, katero je tudi izgubila. Istega leta je Morgan ustanovil U. S. Steel korporacijo, ki je znana kot jeklarski trust, s spojitvijo raznih jeklarskih družb. Pri jeklarskem trustu je bila kompletno likvidirana leta 1909, ko je bila izprta pri zadnji podružnici U. S. Steel.

Istega leta je poskušala svojo srečo v jeklarski industriji bojeviti unija IWW, ki je vodila stavko v McKeesRocku. Dasi so stavkarji junsko odbijali napade kompanijskih pobožnikov, je bil boj izgubljen.

Naslednja leta je prišlo do več sporadičnih stavk v tej industriji, na primer leta 1910 v So. Bethlehemu in leta 1915 in 1916 v tovarnah Republic Steel Co. v East Youngstownu. Toda bili so brezupni boji. Delavci so bili brez vsake moči proti brezobzirnemu tiranstvu jeklarskega trusta. Jeklarska unija, ki je prvotno sprejemala vse jeklarske delavce pod svoje okrilje, se je po prvih spopadih s trustom umaknila v ozadje. Iz industrijske unije se je spremenila v poklicno unijo in je sprejemala le visoko izurjene in najbolj plačane delavce. Odnos je obdržala le pri manjših podjetjih.

Leta 1918 je bil storjen prvi večji poskus za organiziranje jeklarske industrije. Akcija je prišla Čikaška delavska federacija, ki je potisnila Ameriško delavsko federacijo v kampanjo, oziroma mednarodno unijo, ki so si lastile jurisdikcijo nad jeklarskimi delavci. Kampanjo je vodil William Z. Foster.

Dne 24. septembra 1919 je prišlo do velike generalne stavke, v kateri je bilo zavežanih 365.000 jeklarskih delavcev. Ta stavka je bila značilna v sledilnega terorizma, s katerim je nastopil jeklarski trust proti uniji. Na svojo stran je pridobil javne organe in vse meščanske časopise. Za polom prve splošne stavke v jeklarski industriji je bila odgovorna tudi slaba kooperacija s strani prizadetih unij. Ta stavka je jeklarskim delavcem vseeno prinesla nekatere koncesije, na primer odpravo splošnega 12-urnega delovnika in zvišanje plač.

Po tej stavki so prišli vsi konservativni unijski voditelji do zaključka, da jeklarske industrije ne bo mogoče nikdar organizirati. Sploh so obupali nad vsemi masnimi industrijskimi in opustili vsako misel na organiziranje. Smatrali so jih za neprimerni antiunijske trdnjave, kar so res bile dolga leta — dokler ni stopil Lewis na pozornost s svojim CIO ali odborom za industrijsko organizacijo.

Do leta 1933 ni bilo v jeklarski industriji nobenega aluha o unionizmu in nobenih stavk. Po sprejetju NRA je tudi med jeklarskimi delavci nastal pramen upanja, ki se je izčimil v sporadičnih stavkah od pet do šest tisoč delavcev v Ambridgeu, Pa., in okrog 13.000 v Weirtonu, W. Va., in Steubenvilleu, O. Nastale so kot poskus za organiziranje. V Ambridgeu je bila stavka brutalno zatrta, delavce pri Weirtonu Steel pa je kompanija izgrala in nato tudi zvezni delavski odbor. Sploh se je NRA izkazala za jeklarske delavce velika iluzija, valed česar so jo pre-

Prva sedeča stavka strojnikov v Texasu

Houston, Tex. — Ker je Emco Derrick & Equipment Co. odklonila zvišanje plače in priznanje strojniške unije, je 100 delavcev ustavilo stroje, zaprlo tovarno in pričelo s prvo sedečo stavko v Texasu.

Van A. Bittner, vodja organizatorične kampanje med jeklarskimi delavci v čikaškem distriktu.

Krskili v — "National Run Around".

Kljub temu pa gibanje za obnovitev unionizma v največji "openšaperski" trdnjavi ni počivalo ali zaspalo. Prišlo je do tako zvanega "rank and file" gibanja, ki se je zbiralo okrog okrore jeklarske unije, katero so militanti skušali oživiti in spremeniti v organizatorični instrument. Mladost gibanje, ki je vislo le na obronkih te unije, je leta 1933 in 1934 pridobilo nad 100.000 privržencev, toda je bilo vse skupaj zadavljeno po konservativnem vodstvu Majka Tigghija, 78-letnega predsednika AAISTW, ki se je lani končno umaknil v pokoj.

Tiste dni je tudi Ameriška delavska federacija delala geste za organiziranje jeklarske industrije. Eksekutivi sta dali to nalogo konvenciji leta 1934 in 1935, toda zgodilo se ni ničesar. Resolucije so ostale le na papirju. Eksekutiva federacije je pričela z manevri šele lani, ko je stopil na pozornost Lewisov CIO in se pričel pogajati z jeklarsko unijo za veliko kampanjo.

Po šestih mesecih intenzivne in dobro zasnovane kampanje

organizatoričnega odbora jeklarskih delavcev, pod vodstvom Philipa Murrayja, podpredsednika rudarjev, je prišlo do kapitulacije Carnegie-Illinois Steel, največje enote jeklarskega trusta. Brez odprtega boja je pristala na vse glavne zahteve jeklarskih delavcev — priznanje unije, zvišanje minimalne plače na pet dolarjev in skrajšanje tednika na 40 ur. S tem je boj jeklarskih delavcev in tudi zamah CIO stopil v nov štadij.

Poveljnik mednarodne brigade odgovoril na napad

Valencia, Španija. — Stotnik T. H. Wittingham, poveljnik mednarodne brigade prostovoljcev, ki se bori na strani madriške vlade, je odgovoril londonskemu listu Daily Mail, ki je nedavno blatil angleške prostovoljce v tej brigadi kot ljudi brez vsake discipline, da so bili izvaobljeni v Španijo pod sleparsko pretvezo. Daily Mail je glasilo angleških torijev, ki odprto simpatizirajo s španskimi fašisti. Wittingham pravi, da je vest o nedisciplinirani angleških prostovoljcev navadna laž. Ti se dobro zavedajo, da branijo ne samo špansko demokracijo, temveč splošno demokracijo, ki jo ogražajo fašisti. Wittingham, ki je bil ranjen na fronti ob reki Jarami, citira imena angleških prostovoljcev, ki so se izkazali kot junaki v bitkah s fašisti.

Oljni delavci dobili pogodbo brez stavke

Boston, Mass. — Cities Service Oil kompanija se je uniji petrolejskih delavcev podala brez stavke. Okrog 300 gasolinjskim delavcem je priznala unijo s "check-offom", starostne pravice, plačo in pol za nadurno in nedeljsko delo in sploh pristala na vse unijske zahteve.

Masne odslovitve religij delavcev

Omejitev gradnje javnih del

Washington, D. C. (FP) — Več ko 200.000 delavcev je izgubilo zaslužek v zadnjih treh mesecih, ko je religijna administracija ustavila gradnjo nekaterih religijnih projektov. To kažejo pravkar objavljene številke te administracije.

V zadnjem tednu februarja je bilo pri religijnih projektih upošlenih 2.162.552 delavcev, ob koncu novembra preteklega leta pa 2.384.202. To pomeni, da je bilo 221.650 delavcev odpuščenih.

Istočasno je Harry L. Hopkins, načelnik religijne administracije, dejal, da bo religijno delo najbrž ostala permanentna ustanova v tej deželi, ker ni mogoče odpraviti brezposelnosti. "Vedno smo imeli brezposelnost in tudi v bodoče se je ne bomo iznebili," je rekel Hopkins. "Ako ne bomo mogli kontrolirati delovnih ur in mezde, bo brezposelnost še naraščala."

Hopkins je v svoji izjavi ožigosal one, ki trdijo, da ljudje, ki prejemajo podporo, nočejo delati, ako dobijo službo. "Tako mnenje prevladuje med onimi, ki jim ničesar ne manjka, ki ugodno sede v svojih hišah in mislijo, da so nekaj več," je dejal Hopkins. "Ti ne poznajo trpljenja brezposelnosti: lačnih ljudi, ker so vedno siti, čeprav ne delajo. Bogastvo, čigar sadove uživajo, so nagrmadili drugi."

Hopkins je v svojem seznamu navedel vse stroške religijne administracije. Kdo naj nosi

stroške nadaljnega programa, je največji problem Hopkinsove organizacije. Po njegovem mnenju bo morala vlada naložiti dodatne davke na visoke dohodke korporacij in posameznikov.

Aktivnosti vladnega delavskega razsodišča

Washington, D. C. — V zadnjih treh tednih je federalno delavsko razsodišče prejelo 86 pritožb in apelov glede poravnave sporov med delavci in delodajalci. Od svojega obstoja je podvezlo akcije v 1877 spornih slučajih, v katerih je bilo zapletenih 870.832 delavcev. Pritožbe, ki jih prejema, se nanašajo na kršenje Wagnerjevega delavskega zakona, ki daje delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja.

Kampanja proti židovskim zdravnikom

Jefferson City, Mo. — Harry F. Parker, načelnik državnega znanstvenega departamenta, je na zaslišanju pred člani posebnega odbora državne zbornice urgoviral sprejetje zakonskega načrta, ki prepoveduje židovskim zdravnikom, ki niso ameriški državljanji, izvrševanje poklica. Osnutek je izval veliko opozicijo in kritiki naglašajo, da je to poskus "hitleriziranja medicine".

Tudi država New Jersey dobila sedečo stavko

Perth Amboy, N. J. — Država New Jersey je imela prvo sedečo stavko, a je bila kmalu poravnana. Oklicana je bila pri C. Pardee Works in končana, ko so stavkarji izvojevali zvišanje mezde in priznanje unije. Governor Harold G. Hoffman je nedavno zapretel, da ne bo trpel sedečih stavk v svoji državi.

Elisabeth Rethberg

pronajde glas in grlo varno z Luckies

Slavna Metropolitan Opera sopranistka piše:

"Veselim Luckies zdaj že štirinajst let. Ko sem prvič dospela v Ameriko, sem opazila, da tukaj operni pevci znatno več kade kakor pa pevci tamkaj. Sedaj mislim, da je vsrok, ker je toliko ameriških pevcov spoznalo, da so njihovi glasovi in grla varna z lahko kajo. To še vsaj sem izkusila kot slučajna kadilka. Dejstvo, da Luckies so lahka kaja, mi prečene skrbi glede mojega grla."

Elisabeth Rethberg

NAJFINEŠI TOBAK—
"SMETANA PRIDELKA"

Neodvisen pregled je bil pred kratkim storjen med profesionalnimi moškimi in ženskami — odvetniki, zdravniki, predavatelji, znanstveniki itd. Izmed onih, ki so rekli, da kade cigarete, jih je več kot 87% ugotovilo, da imajo osebo raje lahko kajo.

Miss Rethberg odobrava modrost te prednosti in isto tako tudi drugi vodilni umetniki radiu, odra, filma in opere. Njihovi glasovi so njihovo bogastvo. Zato jih toliko kadi Luckies. Tudi Vi imate lahko zaščito grla od Luckies — lahke kaje, proste gotovih rezkih dražljivcev, odstranjenih z izključnim procesom "It's Toasted". Luckies so prijazne grla.

Lahka Kaja

"It's Toasted"—Zaščita Vašega Grla

PROTI DRAŽENJU—PROTI KAŠLU

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih z epilogom—Poslovenil Vladimir Levstik

Pri isti priliki se je tudi prvič seznanil s Fjodorom Pavlovičem. Naravnost mu je povedal, da bi se rad lotil otrokove odgoje. Kot značilno črto je pripovedoval še dolgo potem, kako je jel govoriti s Fjodorom Pavlovičem o Mitji in kako se je ta nekaj časa zdel, kakor da ne razume ničesar, za kakšnega otroka naj bi šlo, in se celo nekam začudil, da ima nekje v svoji hiši majhnega sinka. Če je utegnulo biti v pripovedovanju Pjotra Aleksandroviča kaj pretiranega, je moral biti vendarle tudi marsikaj podobnega resnici. Toda Fjodor Pavlovič se je resnično vse svoje življenje rad pretvarjal in mahoma zalgal pred vami kako nepričakovano vlogo, včasih kar brez vsake potrebe, celo v svojo lastno očitno škodo, kakor na primer v tem primeru. Sicer pa je ta črta lastna sila mnogim ljudem in to celo jako pametnim, nikar že Fjodoru Pavloviču. Pjotr Aleksandrovič se je vneto oprijel svoje stvari in je bil celo (obenem s Fjodorom Pavlovičem) določen otroku za oskrbnika, zakaj po materi mu je bilo vendarle ostalo majhno imetje, hiša in vlastelinstvo. Mitja se je res preselil k temu ucu; ker pa ta ni imel svoje rodbine in je tudi vselej, kakor hitro je le uredil in zagotovil denarne prejemke a svojih imetij, neutegoma spet za dolgo časa odhitel v Pariz, je zaupal otroka eni svojih teti, neki moskovski gospe. Tako se je zgodilo, da je, ko se je do dobra udomačil v Parizu, tudi on pozabil na otroka, posebno ko je izbruhnila prav tista februaraska revolucija, ki mu je tolikanj pretresla domišljijo, da je vse svoje življenje ni mogel več pozabiti. Moskovska gospa je umrla in Mitja je prišel k eni njenih omeženih hčera. Zdi se, da je potlej tudi še četrtič premenil gnezdo. O tem zdaj ne bom obširno govoril, tem bolj, ker bo treba še marsikaj pripovedovati o tem prvorojencu Fjodora Pavloviča; zdaj se zadovoljim samo z najpotrebnejšimi podatki o njem, brez katerih niti ne bi mogel pričeti romana.

Prvič je bil ta Dimitrij Fjodorovič edini izmed treh sinov Fjodora Pavloviča, ki je odrasel v prepričanju, da ima vendarle nekaj imetja in da bo sam svoj, kadar doseže polnoletnost. Destinost v mladost sta mu minili v neredu: gimnazije ni dovršil, nato je prišel na neko vojno šolo, nato ga je zaneslo na Kavkaz; prislužil si je oficirski čin, dvobojeval se, bil dekadiran, prislužil iznova oficirski čin, veliko poplaval in zapravlil razmeroma dokaj denarja. Dobivati ga je jel od Fjodora Pavloviča šele tedaj, ko je postal polnoleten, dotlej pa je delal dolgov. Fjodora Pavloviča, svojega očeta, je spoznal in videl prvokrat šele po doseženju polnoletnosti, ko je prišel v naše kraje nalašč za to, da bi se pomenil z njim zastraun v njegovem imetju. Videti je, da mu oče že takrat ni ugajal; ostal je pri njem le malo časa in odpotoval, kakor hitro je mogel, samo da se mu je posrečilo dobiti od njega neko vsoto denarja in se nekako dogovoriti z njim zastraun nadaljnjih dohodkov z imetja, o katerem mu (to dejstvo je vredno omenbe) Fjodor Pavlovič takrat nikakor ni hotel povedati, koliko donaja, niti ne, koliko je vredno. Fjodor Pavlovič je tistikrat na prvi mah opazil (tudi to si je vredno zapomniti), da ima Mitja o svojem imetju pretirane in netočne pojme. Fjodor Pavlovič je bil s tem celo zadovoljen, ker je mislil na svoje posebne načrte. Ugotovil je samo, da je mladi človek lahkomišeln, burne naravi, strasten, nestrpen in lahkoživ, ki mu ni treba drugega, kakor da pride za nekaj časa do kakšnega denarja, pa se takoj pomiri. Prav s tem se je jel okoriščati Fjodor Pavlovič, to je, jel se ga je otrsati z majhnimi vsotkami in začasnimi pošiljkami; stvar se je nazadnje končala tako, da je Mitja, ko ga je čez štiri leta minilo potrpljenje in je prišel drugič v naše mestece, da bi dočela obračunal z očetom, v svoje veliko začudenje zdajci zvedel, da nima tako rekoč ničesar več, da je se izračunati težko, da je z dobljenimi denarji že preobremenil svo vrednost svojega imetja pri Fjodoru Pavloviču in mu je morda celo še kaj dolžan;

da po takih in takih dogovorih, ki so bili sklenjeni takrat in takrat na njegovo lastno željo, vobče nima več pravice do kakih zahtev itd., itd. Mladi človek je kar ostrmel, zasumil je krivico in prevaro; bil je kakor iz uma in toliko, da se mu ni zmešalo. Prav ta okolnost je tudi povzročila katastrofo, ki bo njena obrazložitev predmet mojega prvega, uvodnega romana ali bolje rečeno, njegova vnajša stran. Preden pa preidem k temu romanu, moram govoriti tudi še o ostalih dveh sinovih Fjodora Pavloviča, Mitjevih bratih, da pojasnim, odkod sta se vzela.

III

Drugi zakon in otroci iz njega

Prav kmalu potem, ko se je otrsela štiriletnega Mitje, se je Fjodor Pavlovič drugič oženil. Ta drugi zakon je trajal osem let. Svojo drugo soprogo, ki je bila tudi še zelo mlada, Sofjo Ivanovo, si je pripeljal iz druge gubernije, kamor je bil potoval skupno z nekim Židom po nekem manj važnem opravku. Fjodor Pavlovič, čeprav je rad ponočeval, poplaval in razvatoval, se vendar ni nikoli prestal ukvarjati z nalaganjem svojega kapitala in je vodil svoje razne posle vselej z uspehom, čeprav seveda tudi skoro vselej dokaj umazano. Sofja Ivanovna je bila "sirota", ki je izza detinstva ni imela svojih ljudi, hči neznanega diakona; odrasla je bila v hiši svoje dobrotnice, odgojiteljice in mučiteljice, ugledne stare generalke, vdove generala Vorohova. Podrobnosti mi niso znane, a čul sem le to, da so rejenko, krotko, ponizno in boječo stvarco, nekoč sneli iz zanke, ki jo je bila obesila na žrebelj v podstrešni shrambi—tako težko ji je bilo prenašati svojeglavost in večne očitke te, kakor je videti, ne hudobne starke, ki jo je bilo samo brezdelje napravilo tako sila neznosno in trmoglav. Fjodor Pavlovič ji je ponudil svojo roko, povprašali so o njem, kdo je in kakšen je, in ga zapodili. In tedaj je, kakor že pri svoji prvi ženitvi, spet ponudil sirotici, da jo skriva odpelje. Zelo, zelo verjetno je, da ga tudi ona za nič ne bi bila vzela, če bi bila za časa zvedelo o njem kaj podrobnejšega. A stvar se je zgodila v drugi guberniji; in tudi, kaj je mogla razumeti šestnajstletna deklica mimo tega, da je bolje skočiti v vodo, nego ostati pri dobrotnici. In tako je ubožica zamenila dobrotnico za dobrotnika. Fjodor Pavlovič ni dobil to pot niti belica, zakaj generala se je ujetila, ni dala ničesar in ju je mimo tega oba preklela; toda on tokrat niti ni računal, da bi kaj dobil, ampak se je bil samo zagledal v neobičajno lepoto nedolžne deklice, zlasti pa še v njeno nedolžno pojavo, ki je njega, pohotnega, in dotlej samo grešnega ljubitelja grobe ženske lepote kar prevzela. "Te nedolžne očke so me takrat kakor britev urežale v dušo," je govoril potlej, hihitaje se po svoji zopni navadi. Sicer pa je utegnulo biti pri razuzdanem človeku tudi to samo pohoten nagon. Ker ni bil dobil nikake odškodnine, se Fjodor Pavlovič tudi ni ceremonil s soprogo; opiraje se na to, da je bila tako rekoč "kriva" pred njim in jo je bil malone "iz zanke snel", ter zlorabljalje mimo tega njeno neverjetno pohlevnost in boječnost, je potepal z nogami tudi najnavadnejše pojme o zakonski dostojnosti. Vpričo žene so se shajale v hiši zloglasne ženske in godile orgije. Kot značilno črto naj omenim, da se je sluga Grigorij, mrk, neumen in trmast modrovalec, ki prejane gospe Adelaide Ivanovne ni mogel videti, to pot zavzel za novo gospo ter jo branil in se zaradi nje prepiral s Fjodorom Pavlovičem na način, ki ga slugi skoro ni mogoče dovoliti, in je nekoč kar s silo razgnal orgijo in vse malopridnice, ki so se bile zbrale v hiši. Pozneje je dobila nesrečna, že od detinstva zastrašena mlada žena nekakšno žensko živčno bolezen, ki jo najčese srečavamo med preprostim ljudstvom, pri seljakinjah, ki jih zaradi te bolezni imenujejo krikulje. Od te bolezni, ki so jo spremljali strašni histerični napadi, se je bolnici časih kar mešalo.

(Dolje prihodajla.)

Ne veš, kedar in kje? Pa je resnica?"
Ah, bratec, pusti me! Jaz vem le to,
da si bedak — a to ni več novica.
(Leta 1816, ko je bilo Puškinu 17 let.)

(O prijatelju, pesniku Klitu!)
Naš ranjki Klit ne pride v
rajsko večnost,
preveč si grehov je na vest
nagrabil.
Naj bog tako pozabi mu pregrešnost,
kot je njegove verze svet
pozabil.
(Leta 1816.)

(O cenzuri, ki je Puškina preganjala vse življenje!)
Začni s pisanjem trapoglavim,
nabij z neumnostjo peresa,
in stavim: skozi tesno to cenzuro
boš smuknil kot nekoč v nebesa.
(Leta 1820.)

(Naslednji epigram je naperjen na carja Nikolaja I., ki je kmalu potem, ko je zasedel prestol, dal pet dekabrskih upornikov obesiti, nad sto pa jih je izgnal v Sibirijo, med njimi mnogo Puškinovih prijateljev. Dekabrski upor se je zgodil decembra 1825, obdobja je bila razglašena nekaj mesecev kasneje. Tedaj je Puškin napisal:)
Komaj je car postal,
že se o njem raznaša hvala:
pri priči je sto dvajset jih v Sibirijo poslal,
a pet jih je obesil na vešala.

Za zaključek še dve njegovi zelo znani lirski pesmi.

Voz življenja

Čeprav ga breme včasih res teži,
hiti z lahkoto voz po trdi cesti.
Čvrsto na kozlu sivi čas sedi,
pod konjice v dir, vozniš naš zvesti.

Na voz se spravimo, ko vstane zor,
bojazni v naših srcih ni nobene.
Ni mar za brezna nam ne za odmor,
kričimo, naj voznik še bolj požene.

Opoldne že pogumnosti ni več,
do dobra nas je v vozu premetalo.
Vsak plitev jarek je prepad grozeč
in vsi ječimo: "Počasneje, ti budalo!"

Voz odskakuje dalje v temno noč,
zvečer smo že navaženi odskakovanja.
Nočišču bližamo se dremajoč,
a čas voznik konjice nam pri-ganja.
(Napisano leta 1823.)

Slika kaže grupe prodajalk v Woolworthovi trgovini v Detroitu, ki so "obsedele," da izvejo jejo višjo plačo in priznanje unije.

Ljubil sem vas ...
Ljubil sem vas: mogoče v moji duši
še ni ugasnil ves ljubezni žar;
vendar naj nič pokoja vam ne ruši,
z ničimer begal vas ne bom nikdar.
Ljubil sem vas molče, brez vsake nade,
poln plahosti in ljubosumja muk;
ljubil sem vas z močjo ljubezni mlade,

Starokrajška semena

smo zopet sprejeli iz Ljubljane ter vam jih priporočamo. Plašite takoj po cenik, kateri vsebuje več vrst semen, ki se dosedaj še ni dobila v Ameriki. Omenite, da ste dobili oglas iz "Prosvete".

Bahovec "Planinka" zdravilni čaj

Svetovno znano slavno zdravilo od lekarne Bahovec v Ljubljani. Se rabi v prvi vrsti za čiščenje krvi, obolenja na želodcu, ledvicah ali mehurju. Cena škatle \$1.00.

Nadalje pripravljamo starokrajški FIZOL za kuho "Cipro", PROSENO KAŠO, AJDOVO MOKO, JESPRENJ, itd. Tudi pristen ŠPANSKI ŽEFRAN, MUŠKOPILET, OGRSKO PAPIKO, sladko in ostro, LORBERJEVE JAGODE, itd.—KNAJPOVA ZDRAVILA, kakor LIPOV CVET, KAMELI-CE, TAVŽENTROŽE, BEZGOVO CVETJE, itd.

STEVE MOHORKO CO.
704 South 2nd Street, Milwaukee, Wis.

QUE HACES TU PARA

Letak, ki nazorno kaže posledice civilne vojne v Španiji.

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Mnogokrat odpravi neprebaunost in zaprtnico

Nekaj Puškinovih pesmi in epigramov

Objavili smo že večji članek o ruskem pesniku Puškinu, čigar stoletnice nesrečne smrti se spominja to leto ves kulturni svet. Opisali smo njegov pomen za rusko književnost in svetovno kulturo.

Danes naj objavimo nekaj pesmi Aleksandra Puškina v prevodu našega sotrudnika Mileta Klopčiča, ki pripravlja izbor Puškinovih pesmi, ki bodo izšle v knjigi meseca maja.

Čaadajevu

Ljubni, upanja in slave
prevara naglo je prešla.
Prele mladosti so zabave
kot dim, kot jutranja megla.
A še kipi v nas hrepenenje:
nasilje samoderštva nas mori,
a srce v prsih nam kriči:
Rusijo kličemo v vstajenje!
Nestrpnost čakamo, da pride
svobode svete svetli dan —

tak čaka fant, v ljubezni vzgan,
da se z dekletom svojim snide.
Dokler za svobodo gorimo,
dokler za čast srce živi,
naj domovini posvetimo
vse svoje miali in vse dni.
Veruj, prijatelj: pride dan,
ko sreče zarja ljudstvu sine,
Rusija vstala bo iz sanj
in na trinoštvu razvaline
vklesala naše bo ime.

Opomba: Pesem je Puškin napisal najbrže leta 1818 in sicer svojem prijatelju Čaadajevu, znanemu mislec. Ta pesem spada med tiste pesmi, zaradi katerih je bil Puškin premečen oz. pregnan na jug Rusije.

Ondani povedali ...

Ondani povedali so carju zadnjo vest,
da rabelj puntarskega Riega je obesil.
"No, to me veseli," dejal lizun je zvest,
"apet svet se enega je lopova otrsela."
Vsi so utihnili, povesili oči,
vse je zmedeno, vse molči in v tla strmi.

Ze res, da bil je Riego pred cesarjem kriv,
priznam — a rabelj mu zato je vrnil zavil.
Se boste slepi, nagli jezi prepuštili
in žrtev rablja še po smrti aramotili?

Saj niti car ni maral takega slugastva,
zato molče sprejel je laskanje vladar.
Podrepi vi lizuni! — varujte vsekar
še v podlosti si videz vsaj plemenitstva!

Opomba: Pesem je bila napisana leta 1824. Ko je prišla v Peterburg novica, da so v Madridu — 7. novembra 1823 — obesili upornega generala Riega y Nuneza, je vzkliknil grof Voroncov carju: "Kako vesela novica, Sire!" Na ta dogodek se nanaša gornja pesem.

Nekaj epigramov

(O radovednežu!)

"No, kaj je novega?" — Nič, nič! — "Tako?"

kot bog daj, da bi ljubil vas kdo drug.
(Napisana leta 1829. Velja za eno najlepših Puškinovih lirskih pesmi.)

Listen to the Yugoslav Radio Hour of
PALANDECH'S TRAVEL BUREAU
AND FOREIGN EXCHANGE
Station WWAE, Every Sunday, 1 to 2
586 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

All ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

SLOVENSKA NARODNA PORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveto za karier potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor ne za propagando drugih pornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno glasilo. Torej agitatorični dopis in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev ne ne pošiljajo listu Prosveto.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine in eni naročniki. List Prosveto stane za vse enako, za člana ali nečlane \$2.00 na eno leto naročnina. Ker pa člani še plačajo pri acesmentu \$1.20 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveto je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveto je:

Za Družni države in Kanado \$2.00	Za Cicezo in Chicago je \$1.00
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 5.00
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 5.00
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 5.00
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 5.00
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.00
Za Evropo je..... \$0.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plenu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnile:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družstva št.....
Naslov.....
Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:
2).....Čl. družstva št.....
3).....Čl. družstva št.....
4).....Čl. družstva št.....
5).....Čl. družstva št.....
Mesto.....Država.....
Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopisne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustrezna pojasnila

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mlado